

Sosnowiec, dnia 10.01.19.....

Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego miasta Sosnowca
za rok 2018

I. Stan prawny (zmiany Prawa wodnego miały miejsce w 2017 roku)

Podstawowym aktem prawnym regulującym całokształt stosunków wodnych jest ustawa z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1566 tekst jedn.), której dział IV Rozdział 1 poświęcony został zarządzaniu ryzykiem powodziowym.

Art. 163. 1. Ochrona przed powodzią jest zadaniem Wód Polskich oraz organów administracji rządowej i samorządowej.

2. Wody Polskie zapewniają, w zakresie swojej właściwości, ochronę ludności i mienia przed powodzią wywołaną przez wody publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa, o których mowa w art. 212 ust. 1 pkt 1 i 3.

3. Jednostki samorządu terytorialnego zapewniają, w zakresie swojej właściwości, ochronę ludności i mienia przed powodzią wywołaną przez wody publiczne stanowiące własność Skarbu Państwa, jeżeli zawarto porozumienie, o którym mowa w art. 213 ust. 3.

4. Użytkownicy wód współpracują z Wodami Polskimi oraz z organami administracji rządowej i samorządowej w ochronie przed powodzią, w zakresie określonym w przepisach ustawy oraz w przepisach odrębnych.

5. Ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem map zagrożenia powodziowego, map ryzyka powodziowego oraz planów zarządzania ryzykiem powodziowym.

6. Ochronę przed powodzią realizuje się, uwzględniając wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, w szczególności zapobieganie, ochronę, stan należytego przygotowania i reagowanie w przypadku wystąpienia powodzi, usuwanie skutków powodzi, odbudowę i wyciąganie wniosków w celu ograniczania potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej, w zakresie określonym w przepisach ustawy oraz w przepisach odrębnych.

Art. 168. 1. Projekt wstępnej oceny ryzyka powodziowego przygotowują Wody Polskie.

Art. 169. 1. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego sporządza się mapy zagrożenia powodziowego.

Art. 171. 1. Projekty map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego sporządzają Wody Polskie w uzgodnieniu z właściwymi wojewodami.

Art. 172. 1. Na podstawie map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego przygotowuje się plany zarządzania ryzykiem powodziowym, z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy i regiony wodne.

Art. 173. 1. Projekty planów zarządzania ryzykiem powodziowym przygotowują Wody Polskie w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw transportu w zakresie infrastruktury transportowej, z właściwymi wojewodami oraz po zasięgnięciu opinii marszałków województw. Marszałkowie województw przedstawiają opinię w terminie 45 dni od dnia otrzymania projektów planów zarządzania ryzykiem powodziowym, przy czym brak opinii we wskazanym terminie uznaje się za pozytywne zaopiniowanie projektów.

17. Wizualizacje map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego stanowiących element planów zarządzania ryzykiem powodziowym, w skali określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 174 ust. 1 pkt 2, są dostępne na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej urzędu zapewniającego obsługę ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

19. Plany zarządzania ryzykiem powodziowym podlegają przeglądowi co 6 lat oraz w razie potrzeby aktualizacji.

Art. 180. Właściciel lub zarządca wału przeciwpowodziowego może, na podstawie umowy, oddać w dzierżawę koronę wału lub jej część na cele związane z budową drogi rowerowej, a także na cele związane z potrzebami zarządzania drogą rowerową.

II. Zamierzenia planistyczne w zakresie ograniczenia skutków powodzi dla Sosnowca.

1. Stan realizacji planistycznych działań w zakresie ograniczenia skutków powodzi.

1.1. Opublikowane i zweryfikowane mapy zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego zawarte są w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu zapewniającego obsługę ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, które to stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym.

1.2. Mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego jako dokumenty planistyczne stanowią w praktyce nietechniczny środek ochrony przeciwpowodziowej mający na celu ograniczenie potencjalnych negatywnych konsekwencji powodzi. Celem powstania tych dokumentów jest właściwe zarządzanie ryzykiem jakie może stwarzać powódź dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, gospodarki.

1.3. Mapy stanowią podstawę dla racjonalnego planowania przestrzennego na obszarach zagrożonych powodzią, a tym samym dla ograniczania negatywnych skutków powodzi. Wdrożenie do realizacji w/w dokumentów skutkuje dla jednostek samorządu lokalnego koniecznością uwzględnienia tego zagrożenia w przypadkach wydawania decyzji o lokalnej inwestycji celu publicznego oraz o decyzji o warunkach zabudowy na wskazanych terenach. Wydział Planowania Przestrzennego UM Sosnowiec dokonał w związku z tym następujących ustaleń:

- Wyznaczono strefę ochrony wałów rzeki Biała Przemsza w rejonie ul. Orłąt Lwowskich (zakaz lokalizacji obiektów budowlanych i wykonywania wszelkich robót budowlanych z wyjątkiem prac związanych z regulacją lub utrzymaniem wód)

- Wyznaczono obszar zagrożenia obejmujący rejon ul. Kujawskiej (przeznaczony do lokalizacji usług) uwzględniając równocześnie:
 - możliwość zachowania istniejących budynków
 - zakaz lokalizacji nowych budynków mieszkalnych, składów surowców wtórnych oraz zbiorników na nieczystości ciekłe
- Zakaz lokalizacji wszelkich obiektów kubaturowych w rejonie usytuowanym pomiędzy ul. 3 Maja, al. Ks. Blachnickiego i ul. Małe Zagórze (boczna) – obszar występowania wysokiego poziomu wód gruntowych
- Dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lokalizowanej wzdłuż ulic: Mokrej, Podmokłej, Kaczeńców, Dzikiej, Dzielnej i Łękowej z uwagi na wysoki poziom wód gruntowych wprowadzono:
 - zakaz podpiwniczenia budynków
 - obowiązek wyniesienia parteru ponad poziom terenu
 - obowiązek izolacji fundamentów budynku z wykorzystaniem odpowiednich materiałów budowlanych
- zachowanie – bez możliwości zabudowy – terenu łąk, nieużytków i zalewisk po północnej stronie ul. T. Lenartowicza i zachodniej stronie drogi krajowej S1.

III. Stan wód i urządzeń wodnych na terenie miasta Sosnowca.

1. Zestawienie administratorów wód oraz urządzeń wodnych przedstawia się następująco:
 - a) Państwowe Gospodarstwa Wodne „Wody Polskie” Zarząd Zlewni w Katowicach – rzeka Przemsza, rzeka Biała Przemsza, rzeka Brynica, rzeka Bobrek, Potok Jamki;
 - uwaga Potok Zagórski (od DK94 do granic miasta) kiedyś administrowany był przez ŚZMiUW w Katowicach, Biuro Terenowe Bieruń, aktualnie został uznany za kanał.
 - b) Urząd Miejski w Sosnowcu – WGK – Potok Dańdówka;
 - c) Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego Katowice, akweny wodne:
 - „Balaton”,
 - „Rybaczówka”,
 - „Leśna”.
 - d) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Sosnowiec, akwen wodny – „Stawiki”.
 - e) Arcelor Mittal Poland S.A. Oddział w Sosnowcu – Jaz na rzece Przemszy przy ulicy Radocha,
 - f) Tauron Wytwarzanie, Jaworzno ul. Promienna 51 – Jaz na rzece Białej Przemszy,
 - g) Centralny Zakład Odwadniania Kopalń w Czeladzi – Rów Mortimerowski.
2. W 2018 roku były przeprowadzone kontrole cieków wodnych na terenie Sosnowca pod kątem zagrożeń powodziowych przez przedstawicieli Polskich Wód. Przedmiotowe kontrole odbyły się bez udziału pracowników Wydziału

Ochrony Środowiska i Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego tutejszego Urzędu, gdyż według opinii PGW nie było takiej potrzeby.

a) Polskie Wody przeprowadziły następujące prace konserwacyjne na terenie Sosnowca:

- awaryjne usunięcie wyrw w lewym wale i skarpach rzeki Białej Przemszy (0+000 do 0+070 km)
- doprowadzenie do stanu poprzedniego lewego wału rzeki Brynicy (1+100 do 2+185 km) poprzez miejscowe rozkopanie wału, odtworzenie przerwanego rurociągu kanalizacji deszczowej, ponowne uszczelnienie wału i przywrócenie geometrii korpusu wału do stanu poprzedniego wraz z zachowaniem odpowiednich parametrów technicznych.

Ponadto PGW Wody Polskie poprzez Zespół Wsparcia Technicznego przeprowadziło prace związane z usuwaniem zatorów z koryta rzeki Przemszy oraz koszenie skarpi brzegowych Brynicy.

b) Przeglądu jazu na rzece Czarnej Przemszy dokonał administrator ARCELORMITTAL POLAND S.A. Oddział w Sosnowcu. Podczas przeglądu stwierdzono, że zastawki jazu są sprawne i podniesione tak aby nie utrudniały przepływu wielkich wód. Koryto rzeki w miejscu jazu jest czyste od zanieczyszczeń. Stan jazu bez zmian, nie budzi zastrzeżeń.

c) Ze strony WZK przeprowadzono prewencyjne kontrole stanu wałów przeciwpowodziowych w tym tworzących się sztucznych zatorów w korytach rzek, jak poziomu rzek każdorazowo w chwili zaistnienia niekorzystnej sytuacji hydrologicznej (opady, topnienie śniegu) oraz w przypadkach wydania ostrzeżeń hydrologicznych.

IV. Zagrożenia powodziowe odnotowane w 2018 roku oraz latach ubiegłych.

1. Przyczyny powodzi mogą być następujące :

- opadowa - w wyniku długotrwałych opadów (3, do 5 dni) lub opadów krótkotrwałych o charakterze intensywnym,
- roztopowa – wskutek gwałtownego topnienia pokrywy śnieżnej,
- zatorowa – wskutek zablokowania koryta rzeki.

2. Od kilku lat były odnotowywane jedynie niewielkie podtopienia wynikające z intensywnych opadów deszczu i w związku z przechodzącymi burzami. Każdy kilkudniowy opad deszczu skutkuje pojawieniem się rozlewisk oraz podtopieniami posesji na terenie miasta (**w 2018r nie było przypadków podtopień posesji**) Na taki stan rzeczy wpływają : stan kanalizacji, likwidacja (zasypanie) rowów melioracyjnych, oraz ukształtowanie terenu.

WZK od 2010 roku prowadzi wykaz nieruchomości oraz terenów, które były dotknięte podtopieniami. Należy się liczyć z możliwością wystąpienia problemów na ul. Wileńskiej. Po jednej stronie mamy zbiornik „Balaton”, a po drugiej podziemną nieckę z gromadzącą się wodą. W przypadku intensywnych lub długotrwałych opadów deszczu można spodziewać się zalewania jezdni.

3. Dodatkowe problemy dla naszego miasta powoduje napływ wód opadowych z dzielnicy Mydlice w Dąbrowie Górniczej. Część tych wód poprzez ul. Sokolską stanowi zagrożenie dla dzielnicy Dolna Śródula (ul. Mokra, Podmokła i sąsiednie), a druga część spływa poprzez teren parku im. Kuronia do ul. Wopistów, dalej do ul. Szenwalda i zbiornika retencyjnego pompowni usytuowanej przy pętli tramwajowej.

V. Zagadnienia problemowe.

a. Sprawa regulacji rzeki Bobrek.

Od wielu lat zadanie to było realizowane przez KWK „Kazimierz – Juliusz” ze względu na szkody górnicze, które to są przyczyną obniżenia terenu i powstaniem ryzyka zagrożenia powodziowego ze strony rzeki Bobrek. W grudniu 2012 r. Kopalnia poinformowała, że w związku z trudną sytuacją finansową zadanie to nie będzie kontynuowane.

Do zakończenia regulacji rzeki Bobrek pozostał odcinek o długości ok. 900 m. Do chwili obecnej następcą prawnym kopalni - Spółka Restrukturyzacji Kopalń S.A. w Bytomiu nie wznowiła prac.

Nieuregulowany odcinek rzeki „Bobrek” powoduje zalewanie domów w kilku rejonach m. in. w rejonie ulicy Świerkowej, gdzie do usuwania nagromadzonej wody wykorzystywana jest pompa. W drugiej połowie września 2016r. SRK S.A. dokonała wymiany pompy obsługującej „Nowe Zawodzie” zlokalizowanej na północ od ul. Świerkowej. Ustalono także nowe procedury dotyczące wykorzystywania pomp, co powinno usprawnić funkcjonowanie i zapobiec ewentualnemu zalewaniu położonych w tym rejonie posesji.

W związku z powyższym od 2016r odbywają się zwoływane przez WZK posiedzenia Powiatowej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku, których tematem było omówienie terminu, harmonogramu i zakresu prac przewidzianych do wykonania przez Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. związanych z regulacją rzeki „Bobrek”. Ostatnie takie posiedzenie odbyło się 27.03.2018r, podczas którego ustalono, że sprawa regulacji rzeki Bobrek oraz prac związanych z działaniami przeciw powodziowymi w rejonie ulicy Świerkowej i Cisowej, będzie rozstrzygana pomiędzy SRK a Polskimi Wodami. Obecnie Zarząd Zlewni w Katowicach oczekuje na odpowiedź od SRK SA w przedmiotowej sprawie.

b. Zalewanie ul. Sokolskiej.

Zagadnienie podtapiania dla ulic i posesji w tym rejonie bierze się z powodu wysokiego poziomu wód gruntowych (w 2018r ze względu na suszę poziom wód gruntowych był wyjątkowo niski) Niekorzystne usytuowanie terenu powoduje napływ wód opadowych z miast sąsiednich. (Dąbrowa Górnicza i Będzin) co w znacznym stopniu zwiększa zagrożenie.

Obecnie wody opadowe i roztopowe odprowadzane są wylotem do rowu otwartego uchodzącego do Potoku Zagórskiego. Nienajlepszy stan techniczny rowu oraz jego częściowy brak powoduje rozlewanie się wód w rejonie ul. Sokolskiej i ich spływanie na niżej położone ulice dzielnicy Dolna Środula.

Na zlecenie Miejskiego Zakładu Usług Komunalnych w Sosnowcu wykonano projekt dla realizacji zadania pn. : „Budowa i odtworzenie rowów odwadniających wraz z budową nowego przepustu w ul. Sokolskiej”. W projekcie uwzględniono obecny i przyszły napływ wód opadowych z terenu Dąbrowy Górniczej (obliczenia hydrologiczne przepustu P1 pod ul. Sokolską), nie uwzględniono natomiast odbudowy odcinka rowu odwadniającego przebiegającego od granicy z miastem Dąbrowa Górnicza wzdłuż ogródków działkowych ROD „Zagórze” do ul. Sokolskiej w Sosnowcu. MZUK uzyskał pozwolenie wodnoprawne oraz zezwolenie na wycinkę drzew w związku z w/w zadaniem. Zgodnie z dokumentacją prace mają być prowadzone na trzech odcinkach :

- od granic miasta do ul. Kaczeńców planowane jest odtworzenie rowów, wykonanie przepustów pod drogą i odprowadzenie nadmiaru wód do naturalnego zbiornika retencyjnego,
- od ul. Kaczeńców do CH Auchan - odtworzenie rowów wzdłuż drogi, wykonanie przepustów pod drogą, zbiornika rozsączającego oraz kanalizacji w ul. Łąkowej,
- przebudowa istniejącego przepustu pod ul. Sokolską w celu odprowadzania wód deszczowych i skierowanie ich do Potoku Zagórskiego.

c. Stan przepompowni na terenie miasta.

W celu likwidacji zagrożeń powodziowych na terenie Sosnowca Wydział Gospodarki Komunalnej i Środowiska na bieżąco zleca prace polegające na: stałym utrzymaniu sieci kanalizacji deszczowej oraz rowów melioracyjnych jak i eksploatacji przepompowni wód deszczowych na terenie miasta Sosnowca. Wskazany powyżej zakres prac jest realizowany na podstawie umów, zawartych z Wykonawcami, których dane zostały przekazane do WZK w odrębnej korespondencji. Nadmieniam również, że w br. zrealizowane zostały kolejne prace awaryjne w celu przywrócenia prawidłowego funkcjonowania przepompowni wód deszczowych zlokalizowanych w rejonie ulic: Pekińskiej, Żelaznej, Szenwalda, Upadowej, Minerów oraz Dęblińskiej. Powyższe prace obejmowały m.in. naprawę pomp jak również wymianę sterowników oraz sygnalizatorów i sond poziomu cieczy.

d. Prace przy odbudowie i udrażnianiu kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych.

W 2018r MZUK zrealizował następujące prace mające na celu udrażnianie, odtwarzanie rowów odwadniających jak i udrażnianie kanalizacji deszczowej na terenie Sosnowca:

1. naprawa rowu przy ulicy Wileńskiej, w rejonie posesji 4 i 4A,
2. naprawa rowu przy ulicy Hubala Dobrzańskiego w rejonie posesji 127,
3. naprawa odwodnienia liniowego przy ulicy Łukasiewicza w rejonie posesji 51,
4. budowa kolektora deszczowego na ulicy Konopnickiej,
5. modernizacja kolektora deszczowego na ulicy Powstańców Śląskich.

VI. Zadania organizacyjne i finansowe dotyczące obszaru zagrożeń i ryzyka powodziowego.

1. Pomoc finansowa państwa.

* środki finansowe na usuwanie skutków klęsk żywiołowych planowane są w ramach rezerwy celowej w budżecie na dany rok kalendarzowy z uwzględnieniem zapisów następujących aktów prawnych:

- ustawa o szczególnych rozwiązaniach prawnych związanych z usuwaniem skutków powodzi z dnia 16 września 2011r. (Dz.U.2018.0.1474)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15.01.2015 r. w sprawie wykazu gmin poszkodowanych w wyniku wystąpienia powodzi w sierpniu 2014 r., w których stosowane są szczególne rozwiązania związane z usuwaniem skutków tych powodzi (Dz. U. z 2015 r. poz. 145)

Od 2010 r. nie mieliśmy zdarzeń wyczerpujących kryteria definicji powodzi w związku z czym w krajowym rejestrze gmin poszkodowanych Sosnowiec nie został ujęty. Z pomocy mogą korzystać tylko te gminy, których straty w mieniu komunalnym przekroczyły wartość 5% budżetu na rok poprzedzający stan powodziowy.

* środki dla osób fizycznych mogą zostać uruchomione tylko w przypadku zaistnienia zdarzenia o charakterze klęski żywiołowej zgodnie z postanowieniem art. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U.2017.0.1897) Pomoc ta jest przyznawana na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016r., poz. 930 tekst jedn.) i dotyczy osób, które utraciły dostęp do energii elektrycznej, wody pitnej lub możliwości ogrzewania.

Reasumując gmina Sosnowiec, ani nikt z mieszkańców Sosnowca z tej pomocy nie skorzystał.

2. Ustalenia wynikające z wdrażanych dokumentów planistycznych.

- Zespół Planistyczny Zlewni Przemszy dokonał oceny stopnia ryzyka powodziowego. W gminach Zagłębia poziomu określonego jako nieakceptowany lub nadmierny nie było. Dla Sosnowca przyjęto poziom niski.
- Miasta i gminy sąsiednie mają poziom niski lub bardzo niski. Te oceny są wynikiem analiz sytuacji z lat poprzednich. Zagrożenia, z jakimi zetkniemy się obecnie będą uwzględnione w następnym cyklu planistycznym.
- Wszystkie dane i informacje brane pod uwagę przy przygotowaniu Planów Zarządzania Ryzykiem Powodziowym uwzględniają tylko zagrożenia stwarzane przez rzeki.

Zadanie odprowadzenia wód deszczowych nie jest przedmiotem tego opracowania – w tym zakresie mogą być wydane jedynie rekomendacje.

To samo dotyczy odprowadzania ścieków i utrzymania sieci kanalizacyjnych – ani mapy zagrożenia powodziowego, ani miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego nie będą zawierały ustaleń w tym zakresie. Jest to sprawa podlegająca rozwiązaniu przez gminy we własnym zakresie.

VII. Sprzęt

1. KM Państwowej Straży Pożarnej w Sosnowcu posiada na swoim stanie kontener przeciwpowodziowy, w skład którego wchodzi m.in. następujące jednostki sprzętowe:

Nazwa	Ilość
- pompa pływająca spalinowa Honda 5,5	1
- wąż ssawny W-110	12
- wąż tłoczny W-75 i W-110	1 ; 12
- smok ssawny skośny	3
- smok ssawny prosty	1
- worki przeciwpowodziowe (60x100)	188
- agregat prądotwórczy FOGO F5540X	1
- prostownik BW 24/15	1
- silnik zaburtowy JOHNSON Z 22,4 kW	2
- wąż paliwowy (w łodzi po 1 szt.)	2
- łódź płaskodenna (5-osobowa)	2
- folia do doszczelniania wałów	7 rolek
- piła do betonu i stali PARTNER K650	1
- piła do drewna HUSQVARNA 365	1
- generator prądotwórczy ESE 1004	1
- generator prądotwórczy ESE 44	1

2. Ponadto w KM PSP zdeponowany został (w ramach umowy użyczenia) następujący sprzęt zakupiony ze środków budżetowych miasta:

- motopompa szlamowa - szt.2
- agregaty prądotwórcze - szt. 3

3. W magazynie Miejskiego Zakładu Usług Komunalnych przechowywany jest następujący sprzęt zakupiony ze środków budżetowych miasta:

- zapas worków na piasek (ok. 8015 sztuk)
- ładowarka do napełniania worków z piaskiem,
- motopompa diesel KDP 40E wysokowydajna,
- pilarka MS 362 C-M 37.

Naczelnik Wydziału
Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego

mgr Marcin Węglarski